

## Utrikesutskottets betänkande

1984/85:8

om vissa anslag m. m. inom utrikesdepartementets område (prop. 1984/85:100, bil. 5)

I betänkandet behandlas regeringens framställning i proposition 1984/85:100, bil. 5, avseende anslagsbehov m. m. under littera A (Utrikesdepartementet m. m.), anslagen B 1, B 3, B 4, B 5 och B 8 under littera B (Bidrag till vissa internationella organisationer), littera D (Information om Sverige i utlandet), anslagen E 4, E 5 och E 6 under littera E (Utrikeshandel och exportfrämjande) samt littera F (Diverse) jämte de motioner som väckts i anslutning till dessa delar av propositionen.

### TREDJE HUVUDTITELN

#### A. Utrikesdepartementet m. m.

##### 1. Utrikesförvaltningen (A 1)

**Propositionen** (s. 10–15)

Den internationella utvecklingen under senare år har understrukt Sveriges beroende av omvärlden. Den fortsatta spänningen mellan stormakterna ställer stora krav på vår säkerhetspolitik och på vår förmåga att följa utvecklingen i närområdet. Samtidigt måste vi intensifiera våra traditionella strävanden att verka för internationellt förtroende och rustningsbegränsande åtgärder.

På det utrikesekonomiska och handelspolitiska området möter Sverige i dag nya utmaningar. Genom en kraftig satsning på exportfrämjande och ett aktivt deltagande i internationella ekonomiska förhandlingar måste vi understödja näringslivets ansträngningar att öka exporten.

I detta läge ställs allt större krav på vår utrikesförvaltning. Ambassadernas rapportering och kontaktskapande verksamhet måste vara av hög klass. Utrikesförvaltningens personal på alla nivåer möter nya uppgifter. Samtidigt innebär det statsfinansiella läget att ytterligare resurser inte kan påräknas.

Allt detta betyder att en hård prioritering och ständig omprövning av verksamheten blir nödvändig. I budgetpropositionen 1984 underströks betydelsen av det arbete som pågår för att öka förvaltningens effektivitet. En serie reformer har genomförts under de senaste åren. Dessa syftar till att möta de krav som riksdag och regering ställer på förvaltningen som ett instrument för den svenska utrikespolitiken.

Utrikesförvaltningens verksamhet måste i alla avseenden vara grundad i

den svenska verkligheten. Samtidigt är det uppenbart att arbetet sker i en internationell miljö, som ställer stora krav på förmågan att möta förändringar i omvärlden. Budgeten 1985/86 är utformad med sikte på att göra det möjligt för utrikesförvaltningen att på ett effektivt sätt lösa sina mångskiftande uppgifter.

Den förstärkning av de handelspolitiska insatserna och den effektivisering av de exportfrämjande åtgärderna som departementsreformen markerade, har under år 1984 följts upp genom en utökning av antalet enheter inom *handelsavdelningen* från fem till sex. Därigenom uppnås i första hand en bättre styrning och bevakning av de bilaterala handelsförbindelserna samt en rationellare arbetsfördelning mellan enheterna. Vidare kan konstateras att den i budgetpropositionen 1984 aviserade försöksverksamheten för att samordna mer långsiktiga ansträngningar för att främja handelsutbytet med vissa u-länder har påbörjats. Fyra s. k. *koordinatörer* kommer att ingå i den fullt utbyggda försöksverksamhet som skall pågå i tre år och därefter utvärderas.

Fortsatta överväganden blir under det kommande året aktuella beträffande *kontakterna med forskarvärlden och behovet av specialistkompetens* vid departementet. På detta område bör flexibla arrangemang eftersträvas för att möjliggöra en växelverkan mellan å ena sidan UD-tjänstemän som under vissa perioder tjänstgör vid akademiska institutioner eller liknande (t.ex. utrikespolitiska institutet) och forskare/expert(er) (säkerhetspolitik m.m.), å den andra, som under kortare eller längre tid knyts till utrikesdepartementet.

*Konferensen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa (Stockholmskonferensen)* medför betydande påfrestningar på utrikesdepartementets organisation och personalplanering. Ett antal tjänstemän frigörs ur den ordinarie organisationen och ingår under åren 1983–1986 i det särskilda konferenssekretariatet eller i den permanenta svenska delegation som kommer att finnas så länge konferensen pågår.

Det instabila läget i Libanon och omsorgen om personalens säkerhet har medfört att inga utsända tjänstemän varit placerade vid *ambassaden i Beirut* under perioden februari–september 1984. Från hösten 1984 är beskickningschefen stationerad i *Amman* med sidoackreditering i Beirut, där beskickningen förestås av en tf. *chargé d'affaires*.

Upprättandet av nya konsulat har skett planenligt i *Malaga* den 1 november 1984 samt i *Jeddah* den 1 december 1984 i anslutning till ambassadens överflyttning till *Riyadh* i början av år 1985.

Regeringen vill åter rikta uppmärksamheten på den ytterligare arbetsbelastning som de nya reglerna för handläggning av utlänningsärenden medför. Vid flera utlandsmyndigheter har denna ärendegrupp fått stor omfattning. I huvudsak har arbetsuppgifterna klarats utan någon personalförstärkning, vilket i sig innebär en betydande produktivitetsvinst.

I budgetpropositionen 1983 underströks utlandsmyndigheternas betydelse för det nya systemets effektivitet och det överenskomts i samförstånd med berörda myndigheter att utrikesdepartementet skulle tilldelas vissa extra resurser, 1,5 milj. kr., för att säkerställa en effektiv handläggning vid utlandsmyndigheterna.

Detta tillskott har visat sig vara av stor betydelse men är i nuvarande situation otillräckligt. Bakgrunden till detta är bl. a. att under senare år har ett ovanligt stort antal asylsökande – företrädesvis från Mellanöstern, men också från andra delar av världen – sökt sig till Sverige i hopp om att få en fristad här. Den instabila situationen i många länder tyder på att vi har att räkna med en bestående, och sannolikt ökande, tillströmning.

Detta förhållande medför behov av extra utredningsinsatser vid berörda utlandsmyndigheter. Under år 1984 har myndigheterna i Pakistan och i Bangladesh varit speciellt utsatta.

Villkoren för utrikesförvaltningens verksamhet är under snabb förändring. År 1982 framlades därför ett *reformprogram*, i huvudsak baserat på förslag från utredningen om utrikesrepresentationen (UD 1978:02), vilken lade fram fyra delbetänkanden. Detta program har i stor utsträckning genomförts men en del utredningar återstår ännu. Inom ramen för förändringsarbetet har också en del nya frågor tagits upp till granskning. Några områden förtjänar att omnämnas.

Ett enkelt och flexibelt system för *verksamhetsplanering (VP)* vid utlandsmyndigheterna infördes hösten 1982. Erfarenheterna är goda. Styrning av verksamhetens inriktning samt en bedömning av resursbehovet underlättas.

## Motion

I motion 1984/85:1682 av Elver Jonsson (fp) m. fl. (c, m) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning som granskar praxis för Sveriges utbyte av diplomatiska tjänstemän med andra länder.

## Utskottet

Utskottet har tagit del av framställningen i propositionen av utrikesförvaltningens verksamhet. Genom särskilda föredragningar av företrädare för utrikesförvaltningen har utskottet erhållit kompletterande upplysningar. Utskottet konstaterar att det sparmål som uppsattes för utrikesförvaltningen för tre år sedan nu är på god väg att uppfyllas. Effektiviteten inom förvaltningen har kunnat bibehållas genom en fortgående omdisponering av givna resurser. Parallellt härmed har utrikesförvaltningen måst anpassa sig till en förändrad internationell verklighet som på många områden ställer ökade krav på förvaltningen och dess anställda. Förstärkta handelspolitiska insatser, en effektivisering av den exportfrämjande verksamheten, en ökning

av antalet invandrar- och flyktingärenden är några exempel på i propositionen nämnda arbetsområden som tar i anspråk utlandsmyndigheternas och departementets resurser.

Den säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde och i Europa i allmänhet liksom vårt medansvar i det internationella arbetet för fred, mänskliga rättigheter och utveckling måste också få sina återverkningar på utrikesförvaltningens verksamhet.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om vad utskottet anförde i ett tidigare betänkande om besparingsverksamheten inom utrikesförvaltningen, nämligen att "omfattningen av de indragningar som kan göras i utrikesförvaltningens verksamhet nog måste vägas mot de övergripande nationella intressen som kan komma att påverkas" (UU 1980/81:19).

Lönesystemet för utrikesförvaltningens personal förutsätter att tjänstemännens behov av kredit i samband med omstationering skall kunna tillgodoses genom lån.

Medelsbehovet för dessa lån har hittills tillgodosetts över ett särskilt anslag i budgeten. I årets budgetproposition har det ifrågavarande anslaget (A 13) upptagits med 7 700 000 kr. för budgetåret 1985/86.

I propositionen anmäls emellertid att överläggningar pågår om en omläggning av systemet, så att lånen skulle ges av en affärsbank mot statlig kreditgaranti.

Enligt vad utskottet inhämtat har en överenskommelse om en sådan omläggning av lånesystemet numera ingåtts med giltighet från den 1 juli 1985. Särskilda medel över statsbudgeten behöver därmed inte anvisas.

Utskottet tillstyrker en lösning av detta slag. Medelstillelning till anslaget A 13 blir följaktligen obehövlig, varför anslaget bör utgå ur statsbudgeten. För den erforderliga statliga kreditgarantin bör anslaget A 1 svara. En engagemangsram beräknad till 50 milj. kr. för ändamålet föreslås därför under detta anslag. Detta garantiåtagande påverkar inte A 1-anslagets storlek.

Med detta förslag uppnås för utrikesförvaltningens personal samma ordning som redan gäller i fråga om motsvarande lån till SIDA:s personal, för vilka en liknande engagemangsram finns upptagen under anslaget C 4.

Under denna rubrik behandlar utskottet motion 1682 om praxis vid diplomatutbyte mellan länder.

I motionen anförs bl. a. att Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser ger utrymme för den mottagande staten att fordra en viss begränsning av en beskicknings personalstyrka.

Enligt etablerat svenskt synsätt är det i första hand det utsändande landets regering som har att avgöra en beskicknings storlek utifrån det egna landets behov. Av detta skäl stödde den svenska delegationen inte den i motionen åberopade artikeln i Wienkonventionen, när denna konvention antogs.

Ett studium av tillämpningen av artikel 11 i övriga delar av Västeuropa visar att praxis varierar från land till land. Medan vissa länder anser

personalstyrkans storlek vara den sändande statens ensak har andra infört en begränsning av antalet tjänstemän på en eller flera ambassader. I några av dessa fall har man ingått överenskommelser på reciprocitetsbasis. Bakgrunden har då ibland varit en annan än den att ambassadernas personalstyrkor bedömts orimligt stora.

Sverige har för sin del föredragit att i enskilda fall utnyttja rätten att förklara personal vid en beskickning för icke önskvärd när det kan ha funnits anledning till ett ingripande.

Utskottet finner att hittillsvarande praxis och möjligheter är ändamålsenliga för Sveriges vidkommande och vill därför inte förorda någon särskild utredning i frågan. Motion 1682 avstyrks med hänvisning härtill.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 924 495 000 kr.,
2. att riksdagen fastställer en ram om 50 000 000 kr. för statlig garanti för Lån till personal inom utrikesförvaltningen m. m.,
3. att riksdagen avslår motion 1984/85:1682 angående praxis för diplomatutbytet med andra länder.

## **2. Utlandstjänstemännens representation m. fl. anslag under Utrikesdepartementet (A 2–A 12)**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna A 2–A 12 och hemställer

1. att riksdagen till *Utlandstjänstemännens representation* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 13 880 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten m. m. inom de kostnadsramar som regeringen har förordat i propositionen,
3. att riksdagen till *Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 42 000 000 kr.,
4. att riksdagen till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 9 810 000 kr.,
5. att riksdagen till *Kursdifferenser* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
6. att riksdagen till *Ersättning åt olönade konsuler* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 8 700 000 kr.,
7. att riksdagen till *Särskilda förhandlingar med annan stat eller inom internationell organisation* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 31 050 000 kr.,
8. att riksdagen till *Nordiskt samarbete* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.,

9. att riksdagen bemyndigar regeringen att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad regeringen förordat, träffa nytt avtal med Sveriges industriförbund om handelsprocedurrådet,
10. att riksdagen till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 600 000 kr.,
11. att riksdagen till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 4 635 000 kr.,
12. att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 600 000 kr.,
13. att riksdagen till *Officiella besök m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.

## B. Bidrag till vissa internationella organisationer

### 3. Förenta nationerna m. fl. anslag (B 1, B 3–B 5 och B 8)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna B 1, B 3, B 4, B 5 och B 8 och hemställer

1. att riksdagen till *Förenta nationerna* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 115 000 000 kr.,
2. att riksdagen till *Europarådet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 12 300 000 kr.,
3. att riksdagen till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 19 000 000 kr.,
4. att riksdagen till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 11 500 000 kr.,
5. att riksdagen till *Övriga internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 700 000 kr.

## D. Information om Sverige i utlandet

### 4. Svenska institutet (D 1)

I propositionen har regeringen föreslagit riksdagen att anta en lag om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utrikesdepartementets verksamhetsområde. Lagförslaget fogas som *bilaga 1* till detta betänkande.

Utskottet har ingen invändning mot förslaget och föreslår att lagen antas av riksdagen. Propositionens övriga förslag under punkten D 1 tillstyrks likaledes.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar ett inom utrikesdepartementet upprättat förslag till lag om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utrikesdepartementets verksamhetsområde,
2. att riksdagen till *Svenska institutet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 40 353 000 kr.

## 5. Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet (D 2)

### Propositionen (s. 117–119)

Sveriges Riksradio AB begär en avsevärd anslagsförstärkning för programverksamheten för utlandet. Den berör såväl omfattningen som inriktningen av utlandsprogrammets verksamhet. Vidare har förslag väckts om införande av uppdragsverksamhet för UTP inom export- och turismfrämjandet. Förutsättningarna för verksamheten har också förändrats i olika avseenden. Det gäller t. ex. på teknikens område nya distributionsmöjligheter via satellit. Även lyssnargruppens sammansättning förändras, t. ex. på så sätt att antalet svenskar bosatta utomlands ökar. Det kan därför ifrågasättas om inte en del av kostnaderna för UTP borde bekostas av licensmedel i stället för över statsbudgeten.

Avtalen mellan staten och Sveriges Radio-koncernens olika bolag löper ut den 30 juni 1986. I samband med förberedelserna för en ny avtalsperiod bör även frågor som rör utlandsprogrammets omfattning och inriktning bli föremål för en samlad översyn. Regeringen har därför bemyndigat utrikesministern att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över UTP-verksamheten.

Mot denna bakgrund förordas att ett reducerat huvudförslag tillämpas.

För UTP, liksom för Sveriges Radios övriga verksamhet, beräknas kompensation för kostnadsutvecklingen enligt ett kombinerat pris- och löneindex. Fr. o. m. budgetåret 1984/85 beräknas dock andelen personal-kostnader till 80 % och övriga kostnader till 20 % i stället för fördelningen 60/40, som gäller för Sveriges Radio-koncernen i övrigt.

En ökning beräknas sålunda av anslagsposten 1. Programverksamhet och driftskostnader med 1 608 000 kr. till 21 940 000 kr. (1983/84 års prisnivå).

### Motion

I motion 1984/85:1257 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) hemställs

att riksdagen beslutar att anslaget på utrikesdepartementets huvudtitel för ljudradiosändningar till lyssnare i utlandet även bör inrymma nyhetssändningar för utländska besökare i Sverige på engelska, tyska och franska i svensk radio.

### Utskottet

I motionen föreslås att anslaget D 2, som är avsett för utlandsradion, även skall utnyttjas för produktion av nyhetssammandrag på engelska, tyska och franska för reguljär sändning i Sverige över P 3-nätet.

Motionärerna erinrar om att liknande sändningar gjordes för ett antal år

sedan under sommarmånaderna som en service åt utländska turister i Sverige.

Enligt avtalet mellan staten och Sveriges Riksradio skall utlandsprogrammet producera och sända radioprogram avsedda för mottagning i utlandet. Det är alltså enligt avtalet inte i första hand utlandsradions uppgift att producera och finansiera sändningar över Sverige. Chefen för utrikesdepartementet har nyligen utfärdat direktiv för en utredning med uppgift att se över utlandsradions verksamhet. Innan denna utredning genomfört sitt uppdrag finns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att uttala sig i den speciella fråga som väcks i motionen.

Därtill kommer att utlandsradions nyhetssändningar, som bl. a. görs på de i motionen angivna språken, kan avlyssnas även i Sverige på det vanliga radionätet.

Med hänvisning till det anförda får utskottet avstyrka motion 1257.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 33 600 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1984/85:1257 angående nyhetssändningar för utländska besökare i Sverige.

## 6. Övrig information om Sverige i utlandet (D 3)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkt D 3 och hemställer att riksdagen till *Övrig information om Sverige i utlandet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 12 420 000 kr.

## E. Utrikeshandel och exportfrämjande

### 7. Krigsmaterielinspektionen (E 4)

Utskottet tillstyrker propositionens förslag vid punkt E 4 och hemställer att riksdagen till *Krigsmaterielinspektionen* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

### 8. Interamerikanska utvecklingsbanken (E 5)

**Propositionen** (s. 150–153)

Riksdagens beslut (prop. 1982/83: 100 bil.5, NU 50, rskr 375) att delta i den sjätte kapitalpåfyllnaden i IDB grundade sig bl. a. på en bedömning av bankens ökade betydelse för låntagarländerna i Latinamerika mot bakgrund av deras försämrade möjligheter att på de vanliga kapitalmarknaderna låna medel till utvecklingsprojekt. IDB har i likhet med övriga

utvecklingsbanker, t. ex. Världsbanken, beslutat att inom ramen för "Special Operating Program" under ett par års tid tillämpa mer flexibla utlåningsvillkor så att vederbörlig hänsyn kan tas till den i många fall extra ordinära situationen i Latinamerika.

Sveriges bidrag till IDB skall också ställas i relation till övriga svenska insatser i regionen. Det bilaterala biståndet till Nicaragua har höjts och uppgår till 75 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Biståndet till hela Latinamerika budgetåret 1983/84 uppgick till 280 milj. kr. Chefen för utrikesdepartementet föreslår att biståndet till Nicaragua höjs till 90 milj. kr. och det humanitära biståndet i Latinamerika till 125 milj. kr.

Det är angeläget för Sverige att aktivt stödja latinamerikanska integrationssträvanden som främjar ett ekonomiskt oberoende i regionen. Inom utrikesdepartementet kartläggs därför f. n. vilka möjligheter som finns till ekonomiskt samarbete med regionala organisationer i Latinamerika utöver IDB. Tänkbara samarbetspartners är andinska paktens finansieringsinstitut Corporación Andina de Fomento (CAF) och dess utvecklingsorgan samt de aktionskommittéer som finns inom ramen för den latinamerikanska samarbetsorganisationen Sistema Económico Latinoamericano (SELA). I avsikt att etablera kontakter besökte därför en svensk delegat dessa organisationer i juli månad 1984.

Regeringen anser det viktigt att man från svensk sida även i fortsättningen noga följer IDB:s verksamhet och motverkar lån till länder där det på goda grunder kan antas att projekten inte kommer att få önskad effekt. Exempel på länder som Sverige har motverkat lån till är Chile, El Salvador och Guatemala. Samtidigt bör Sverige även fortsättningsvis aktivt stödja lån till länder där behovet av medel till utvecklingsändamål är stort och där man för en politik som är förenlig med övergripande svenska biståndspolitiska intressen. Som tidigare sagts är det angeläget att banken förbättrar utvärderingen av projekt. I syfte att öka andelen lån som kommer de mest utsatta grupperna i samhället till godo bör banken lämna bl. a. en bättre information om hur låginkomstbegreppet definieras.

### **Motion**

I motion 1984/85:978 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör utträda ur IDB,

2. att riksdagen beslutar avslå proposition 1984/85:100 i vad avser anslag under bil. 5, Utrikesdepartementet, E 5 Interamerikanska utvecklingsbanken.

**Utskottet**

I motion 978 föreslås att Sverige skall utträda ur IDB och att inga medel för Sveriges deltagande i banken skall anvisas för budgetåret 1985/86.

Utskottet avstyrkte en liknande motion förra riksmötet bl.a. med hänvisning till att Sverige bundit sig vid fortsatta utbetalningar till IDB och till att vi, som medlemmar i IDB, hade möjligheter att påverka bankens utlåning i önskvärd riktning.

Sverige bör enligt utskottets mening även fortsättningsvis söka inrikta IDB:s verksamhet på länder och projekt där de tillskjutna medlen kan bedömas få bäst utvecklingseffekt. Utskottet vill också erinra om att IDB endast är en av flera kanaler för samarbete mellan Sverige och de latinamerikanska länderna. Det direkta utvecklingsbiståndet till enskilda länder och organisationer i Latinamerika är som framgår av propositionen numera betydande.

Utskottet står fast vid den bedömning det tidigare gjort i denna fråga och avstyrker de båda yrkandena i motion 978.

**Utskottet hemställer**

att riksdagen med avslag på motion 1984/85:978 till *Interamerikanska utvecklingsbanken* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 21 500 000 kr.

res. 1 (vpk)

**9. Importkontoret för u-landsprodukter (E 6)**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkt E 6 och hemställer att riksdagen till *Importkontoret för u-landsprodukter* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

**F. Diverse****10. Anslagen Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m. (F 1) och Resekostnader för inom Förenta nationerna utsedda svenska stipendiater (F 2)**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till punkterna F 1 och F 2 och hemställer

1. att riksdagen till *Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.,
2. att riksdagen till *Resekostnader för inom Förenta nationerna utsedda svenska stipendiater* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 75 000 kr.

# 11. Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor (F 3)

## Propositionen (s. 156–159)

Utrikesdepartementet ger även bidrag, efter ansökan, till enskilda svenska organisationer som ägnar sig åt information och opinionsbildande verksamhet inom området mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor. Större delen av anslaget avser organisationsstöd. Därutöver ställs medel till förfogande för bidrag till särskilda projekt som syftar till att informera om nedrustning och fredsfrågor.

Fördelningen framgår av nedanstående tabell.

|                                                                          | 1984/85          | Beräknad ändring 1985/86 |                    |
|--------------------------------------------------------------------------|------------------|--------------------------|--------------------|
|                                                                          |                  | Anslagsframställning     | Fördraganden       |
| Utrikespolitiska institutet                                              | 3 620 000        | + 579 000                | + 300 000          |
| Svenska FN-förbundet                                                     | 1 830 000        | + 209 000                | of                 |
| Stiftelsen Svenska UNICEF-kommittén                                      | 233 000          | + 161 000                | + 161 000          |
| Europainstitutet                                                         | 108 000          | + 32 000                 | + 5 000            |
| Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet | 56 000           | + 244 000                | + 5 000            |
| Svenska freds- och skiljedomsföreningen                                  | 100 000          | + 200 000                | + 30 000           |
| Utrikespolitiska föreningarnas FN-förbund                                | 51 000           | + 69 000                 | + 4 000            |
| Kristna fredsrorelsen                                                    | 50 000           | + 140 000                | + 20 000           |
| Kvinnor för fred                                                         | 30 000           | + 210 000                | + 15 000           |
| Arbetsgruppen för svensk folkriksdag för nedrustning                     | 62 000           | + 225 000                | + 20 000           |
| Sveriges Fredsråd                                                        | —                | + 60 000                 | + 40 000           |
| Arbetarrörelsens Fredsforum                                              | —                | + 200 000                | + 130 000          |
| Information om freds- och nedrustningssträvanden                         | 1 300 000        |                          | + 300 000          |
| <b>Summa</b>                                                             | <b>7 440 000</b> | <b>+ 2 329 000</b>       | <b>+ 1 030 000</b> |

Vad gäller anslagsposten *Information om freds- och nedrustningssträvanden*, som tilldelats 1 300 000 kr. för innevarande budgetår, kan konstateras att dessa projektmedel mötts av ett utomordentligt starkt intresse från folkrörelsernas och andra ideella organisationers sida. Prövningen av ansökningar avseende bidrag till avgränsade informationsprojekt sker huvudsakligen två gånger årligen inom en särskilt tillkallad beredningsgrupp. Det är därvid väsentligt att göra en rimlig avvägning mellan större och mindre organisationers projekt.

Med tanke på det stora behov som visat sig föreligga, förordas en ökning av anslagsposten med 300 000 kr.

Övriga ansökningar som inkommit bör anses behandlade genom de förslag som regeringen lagt fram.

## Motioner

I motion 1984/85:696 av Sture Korpås m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den återkommer till riksdagen med förslag om bidragssystem för fredsorganisationer,
2. att riksdagen beslutar att anslå 2 milj. kr. för information om freds- och nedrustningssträvanden under anslaget F 3, dvs. ytterligare 400 000 kr.,
3. att riksdagen beslutar att anslaget F 3 Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor fördelas i enlighet med vad som föreslagits i motionen.

I motion 1984/85:1166 av Per Petersson m. fl. (m) hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen angivits om de frivilliga försvarsorganisationernas likställighet med andra folkrörelser då det gäller möjlighet att få stöd ur angivna statliga lotterimedel.

I motion 1984/85:1675 av Carl Bildt m. fl. (m) hemställs

att riksdagen anvisar ett reservationsanslag av 7 906 000 kr. för budgetåret 1985/86 till information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor.

I motion 1984/85:1692 av Evert Svensson m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om målsättningen att anslaget till folkrörelsernas information om fred och nedrustning inom överblickbar tid bör räknas upp till ett belopp motsvarande 1% av försvarskostnaderna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om anslag för aktiviteter från bl. a. folkrörelsernas sida i samband med Världsfredsåret 1986,
3. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till ökade anslag fr. o. m. budgetåret 1986/87 till folkrörelsernas information om fred och nedrustning,
4. att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av fördelningskriterierna för organisationsbidragen till fredsorganisationerna,
5. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till statsanslag till Dag Hammarskjöldbiblioteket fr. o. m. budgetåret 1986/87.

I motion 1984/85:1695 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen under anslaget F 3 i proposition 1984/85:100, bil. 5, anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 2 400 000 kr. förhöjt reservationsanslag till 10 870 000 kr.,
2. att riksdagen med ändring av proposition 1984/85:100, bil. 5 punkt F 3, beslutar att också Svenska fredskommittén skall ingå bland bidragsberättigade organisationer och anvisar 55 000 kr. för ändamålet.

### Utskottet

Anslaget för information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor berörs liksom tidigare år av ett flertal motioner. Dessa rör såväl principerna för anslagets användning som anslagets storlek och fördelningen av det på olika delposter.

Större delen av anslaget föreslås – liksom tidigare – användas som stöd för vissa organisationers reguljära verksamhet (organisationsbidrag). Till dessa organisationer hör bl. a. Utrikespolitiska institutet, Svenska FN-förbundet, Svenska UNICEF-kommittén och ett antal fredsorganisationer. I årets proposition nyttillkomna organisationer av detta slag är Sveriges fredsråd och Arbetarrörelsens fredsforum.

En mindre del av anslaget används för projektbidrag som på särskild ansökan kan lämnas till fredsorganisationer för genomförande av specifika informationsprojekt. Denna anslagspost föreslås nästa budgetår uppgå till 1,6 milj. kr.

Projektbidragen fördelas av utrikesministern på förslag från en särskild beredningsgrupp.

Utöver dessa över statsbudgeten anvisade medel har regeringen beslutat att överskottet från det s. k. fredslotteriet skall användas för fredsarbete som bedrivs av folkrörelser och andra ideella organisationer och vars syfte är upplysning, fostran, utbildning och utvecklingsarbete rörande freds- och nedrustningssträvanden.

Aven fredslotteriets medel skall fördelas efter förslag från den nämnda beredningen.

Av propositionen framgår hur regeringen önskar fördela organisationsbidragen mellan mottagarna. I tre av motionerna föreslås en annorlunda fördelning. Motion 696 föreslår i yrkande 3 att bidrag inte bör utgå till Sveriges fredsråd och Arbetarrörelsens fredsforum. Som skäl anges bl. a. att dessa två organisationer inte tidigare mottagit reguljära bidrag ur anslaget. En bakgrund till motionärernas ställningstagande är också att de i samma motion föreslår att regeringen återkommer med nya riktlinjer för generellt stöd till fredsorganisationerna. En motsvarande höjning – med 170 000 kr. – bör i stället göras av det föreslagna bidraget till Svenska FN-förbundet.

I motion 1675 föreslås att propositionens fördelning skall följas endast vad gäller Utrikespolitiska institutet, Svenska FN-förbundet, Svenska UNICEF-kommittén och Europainstitutet. Övriga organisationer bör få en i förhållande till innevarande budgetår oförändrad medelstillelning. Inget bidrag bör följaktligen utgå till Sveriges fredsråd och Arbetarrörelsens fredsforum.

Som motivering anförs behovet att hushålla med statens medel men även mer principiella invändningar mot stående organisationsbidrag görs. Enligt motionärerna kan större rättvisa och effektivitet erhållas om organisationerna i ökande grad hänvisas till att söka projektstöd från den därför avsedda anslagsposten. I fråga om bidraget till Arbetarrörelsens fredsforum heter det

i motionen att dettas verksamhet på sedvanligt sätt bör finansieras med medel från moderorganisationerna.

I motion 1695 yrkas att även Svenska fredskommittén skall ingå bland de bidragsberättigade organisationerna och att 55 000 kr. bör upptas för detta ändamål.

Ett mycket stort antal organisationer i Sverige har anledning att i sin verksamhet informera om internationella frågor. I synnerhet har intresset för nedrustningsfrågor och fredsinformation ökat betydligt under senare år. Av dessa många institutioner och organisationer är det som framgår av budgetpropositionen endast ett fåtal som erhåller organisationsbidrag från anslaget F 3 för sin verksamhet. I det föreliggande förslaget har kretsen utökats med två större organisationer. Övriga är hänvisade till att söka bidrag för särskilda projekt ur anslagsposten för nedrustningsinformation. Svenska fredskommittén tillhör de organisationer som inte medgivit organisationsbidrag utan i stället – efter ansökan – erhållit bidrag ur projektposten.

Utskottet finner den beloppsfördelning som regeringen i år föreslår rimlig med hänsyn till tillgängligt anslagsutrymme och avstyrker därför yrkande 3 i motion 696, yrkande 2 i motion 1695 och motion 1675 i vad avser anslagets fördelning på mottagare.

Anslagsposten för Information om freds- och nedrustningssträvanden höjs enligt budgetförslaget med 300 000 kr. till 1,6 milj. kr. Detta är en betydande ökning, som är motiverad med hänsyn till det stora antalet ansökningar. Med hänsyn till kravet på restriktivitet i budgetbehandlingen kan utskottet emellertid inte finna tillräckliga skäl för att förorda en ytterligare höjning, såsom föreslås i yrkande 2 i motion 696 och yrkande 1 i motion 1695, särskilt som betydande vinstmedel från fredslotteriet kommer att stå till förfogande för samma ändamål. Ifrågasvarande yrkande avstyrks därför.

Till följd av utskottets ställningstagande avstyrks också motion 1675 i vad avser en sänkning av F 3-anslaget.

Såväl i motion 696, yrkande 1, som i motion 1692, yrkande 4, aktualiseras frågan om en översyn av kriterierna för fördelning av organisationsbidragen. Ett generellt stöd till fredsorganisationerna skulle förbättra deras möjligheter att arbeta och ytterligare utvecklas, heter det bl. a. i motion 696. I motion 1692 föreslås att bidragen bör kunna utgå i form av ett grundbidrag och ett verksamhetsrelaterat påslag. Ungdomsorganisationernas bidragssystem nämns som en lämplig förebild.

Det är självfallet svårt att utarbeta generella regler för fördelning av bidrag mellan organisationer av olika storlek och inriktning. Det är också svårt att åstadkomma en lämplig avvägning mellan önskemålet om planeringstrygghet, som stående bidrag kan ge, och den flexibilitet som projektrelaterade bidrag medför.

Utskottet utesluter inte att det kan finnas anledning för regeringen att något närmare se över principerna för bidragsfördelningen. Under det kommande budgetåret kommer mycket stora extra belopp att kunna fördelas

med hjälp av överskottet från fredslotteriet. Det finns, enligt utskottets uppfattning, anledning att invänta erfarenheterna av denna bidragsfördelning innan ytterligare överväganden görs beträffande framtida kriterier. Utskottet får med hänvisning till det anförda anse yrkande 1 i motion 696 och yrkande 4 i motion 1692 besvarade.

Vad gäller motion 1166 om att de frivilliga försvarsorganisationerna skall likställas med andra folkrörelser när det gäller att få stöd av medel från fredslotteriet, vill utskottet hänvisa till de riktlinjer för fredslotterimedlens användning som utrikesminister Lennart Bodström angav i ett frågesvar i riksdagen den 29 november 1984. Utrikesministern framhöll bl. a. att "Beredningen för information om freds- och nedrustningssträvanden som tillsattes i juni 1983 kommer att få i uppdrag att lämna förslag om hur medlen från fredslotteriet skall fördelas. För beredningen kommer i huvudsak tidigare principer att gälla." Dessutom anförde utrikesministern att "organisationer som erhåller reguljärt stöd från försvarsdepartementet kommer företrädesvis att hänvisas dit". Enligt utskottets uppfattning bör dock även frivilliga försvarsorganisationer undantagsvis kunna erhålla bidrag med medel från fredslotteriet för ändamål som sammanfaller med riktlinjerna för fredslotteriet.

Utskottet avstyrker emellertid yrkandet om likställighet mellan de i motionen nämnda organisationerna.

I motion 1692 förordas också att garantier skall lämnas för fortsatta framtida ökningar av de anslagsbelopp som står till förfogande för information om fred och nedrustning. Motionärerna erinrar bl. a. om FN:s generalsekreterares rekommendation att medlemsländerna skulle avsätta 1% av sina militärutgifter för information om fred och nedrustning. I yrkande 1 föreslås att ifrågavarande anslagspost i budgeten efter hand räknas upp till att motsvara 1% av de svenska militärutgifterna, i yrkande 2 att medel avsätts för verksamhet i samband med Världsfredsåret 1986 och i yrkande 3 att uppräkningsanlaget F 3 påbörjas nästa budgetår.

Enligt utskottets mening finns det självfallet anledning att räkna med att det även fortsättningsvis kommer att finnas behov av stöd över statsbudgeten för informationsändamål av detta slag. Utskottet är emellertid inte berett att nu förorda någon bestämd ökningstakt eller ta ställning till anslagsbehov som i tiden ligger efter det kommande budgetåret.

Yrkandena 1, 2 och 3 i motion 1692 avstyrks därför.

I samma motions yrkande 5 föreslås att Dag Hammarskjöldbiblioteket i Uppsala skall få statsbidrag. Som motiv härför anförts bl. a. att biblioteket är en tillgång för folkrörelsernas informationsarbete om fred och nedrustning samt att det övertagit Kungliga bibliotekets roll som depå för tryckt FN-material.

Dag Hammarskjöldbiblioteket är en del av Uppsala folkbibliotek och har som sådant kommunalt stöd. Ett visst statligt stöd utgår från kulturrådet.

I rådande budgetläge ser utskottet inte möjlighet att föreslå andra statsbidrag till Dag Hammarskjöldbiblioteket. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:696, yrkande 3, motion 1984/85:1695, yrkande 2, och motion 1984/85:1675, den sistnämnda i vad avser fördelningen av anslaget på anslagsposter, godkänner den fördelning av anslaget som föreslås i propositionen, res. 2 (c)  
res. 3 (vpk)  
res. 4 (m)
2. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:696, yrkande 2, motion 1984/85:1695, yrkande 1, och motion 1984/85:1675, den sistnämnda i vad avser anslagets storlek, och med bifall till proposition 1984/85:100 i denna del till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 8 470 000 kr., res. 5 (c)  
res. 4 (m)  
res. 6 (vpk)
3. att riksdagen förklarar motion 1984/85:696, yrkande 1, och motion 1984/85:1692, yrkande 4, besvarade med vad utskottet anfört om kriterier för fördelning av anslagsmedlen,
4. att riksdagen avslår motion 1984/85:1166 angående fördelning av lotterimedel, res. 7 (m)
5. att riksdagen avslår motion 1984/85:1692, yrkandena 1, 2 och 3, angående framtida anslagsökningar m. m.,
6. att riksdagen avslår motion 1984/85:1692, yrkande 5, angående statsbidrag till Dag Hammarskjöldbiblioteket. res. 8 (c)

## 12. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) m. fl. anslag (F 4–F 8)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna F 4, F 5, F 6, F 7 och F 8 och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 14 500 000 kr.,
2. att riksdagen till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 10 855 000 kr.,
3. att riksdagen till *Forskningsverksamhet vid utrikespolitiska institutet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 1 885 000 kr.,
4. att riksdagen till *Stockholmskonferensen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 54 500 000 kr.,
5. att riksdagen till *Stockholmskonferensen: Investeringskostnader* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

### 13. Forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna (F 9)

#### Propositionen (s. 165–168)

Riksdagen godkände år 1976 (prop. 1975/76: 86, NU 29, rskr 172) ett samarbetsavtal mellan Sverige och den Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) inom området för styrd termonukleär fusion och plasmafysik. Genom avtalet anslöts den svenska forskningen inom området fusionsenergi till det gemensamma europeiska forskningsprogram som bedrivs av Euratom. Även Schweiz deltar i detta samarbete.

I samband med de förda diskussionerna med EG om forskningssamarbetet tillsatte regeringen den 30 maj 1984 en särskild utredare med uppdrag att göra en förutsättningslös utvärdering av det hittillsvarande fusionsforskningssamarbetet mellan Sverige, Euratom och Schweiz (prop. 1983/84:107 bil. 1, NU 45, rskr 407). Utredningen, som tog namnet fusionskommittén, framlade sitt betänkande (Ds UD 1984: 5) Fusionsenergi den 1 oktober 1984. Betänkandet har remissbehandlats.

Utredningen utgår i sina ställningstaganden från att målet för det långsiktiga fusionsforskningssamarbetet inom Euratom är detsamma som vid tecknandet av avtalet år 1976, nämligen att konstruera prototyper till fusionsreaktorer för produktion av elkraft till konkurrenskraftiga priser. Genom avtalet anslöt sig Sverige till detta mål. Utredningen konstaterar därvid att inget har inträffat som från EG:s synpunkt väsentligen ändrat de förutsättningar som då gällde. JET-projektet är tidsbegränsat och väl skött.

Det är utredningens uppfattning att Sverige bör fortsätta fusionssamarbetet med EG, i vart fall så länge som JET-projektet pågår. Utredningen anger tre skäl för denna uppfattning. Sverige skulle genom att avbryta samarbetet förlora trovärdigheten som samarbetspartner gentemot EG. Detta skulle vara till skada för Sveriges totala samarbete med EG. Detta samarbete är gott och till nytta för Sverige och dess industri och för svensk forskning och utveckling.

Övervägande skäl talar enligt regeringen för att Sverige bör stanna kvar i fusionsforskningssamarbetet med EG, i vart fall så länge som JET-projektet pågår. Inför beslut om nästa utvecklingssteg, byggandet av NET, bör en ny utvärdering av svensk medverkan i EG-samarbetet göras. Då är det naturligt att ta upp Sveriges fortsatta deltagande till prövning. Att avbryta samarbetet mitt i en nu pågående fas vore olyckligt. Kostnaderna för den kommande femårsperioden kommer i genomsnitt att uppgå till ca 42 milj. kr. per år.

#### Motioner

I motion 1984/85:975 av Sture Korpås m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om medel till forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna för budgetåret 1985/86.

I motion 1984/85:2405 av Carl Bildt m. fl. (m), yrkande 5, hemställs

5. att riksdagen bifaller regeringens förslag till fortsatt svenskt samarbete med EG på fusionsenergins område.

### Utskottet

I motion 975 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om medel till fusionssamarbete med de europeiska gemenskaperna. I motionens motive-ringar anförts att man kan ifrågasätta rimligheten av att delta i ett forsknings-samarbete om kärnkraft, vilken endast övergångsvis skall utnyttjas för energiförsörjning i Sverige. Dessutom, heter det i motionen, torde kommer-siell användning av fusionsreaktorer ligga mycket långt fram i tiden, om det över huvud taget går att lösa de tekniska problemen kring fusionskraften. Centraliseringen och sårbarheten skulle bli mycket stor. Sverige bör därför avveckla sitt internationella samarbete på detta område och medlen i stället användas för satsningar på bioenergi m. m.

Som framgår av propositionen har Sveriges deltagande i fusionssamarbetet med EG nyligen prövats av en särskild utredning (Ds UD 1984:5). På grundval av slutsatserna i denna utredning föreslår regeringen att Sverige bör kvarstå i det nuvarande samarbetet. Ett beslut om utträde nu skulle kunna skada vår trovärdighet som samarbetspartner i internationella sammanhang, heter det i propositionen.

Det är sannolikt att det kommer att ta mycket lång tid av fortsatt forskning innan fusionstekniken kan komma till praktisk användning. Tillfälle kommer att erbjudas att i senare stadier av detta forskningsarbete göra en förnyad prövning av projektets framtidsutsikter och av Sveriges deltagande i samarbetet. Regeringen aviserar redan i den föreliggande propositionen att en ny utvärdering kommer att företas inför nästa utvecklingsfas i fusionssa-marbetet med EG (NET; Next European Torus). Utskottet delar regering-ens bedömning av värdet för Sverige att kvarstå i fusionssamarbetet med EG även till de höga kostnader det är fråga om. I sin bedömning har utskottet också fäst vikt vid det allmänna värde som ligger i att Sverige – liksom Schweiz – deltar i ett nära samarbete med EG-länderna även på områden som ligger utanför frihandelsavtalet.

Med stöd av det anförda avstyrker utskottet motion 975 och bifaller propositionen i denna del. Därmed torde också yrkande 5 i motion 2405 få anses besvarat.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1984/85:975 och med besvarande av motion 1984/85:2405, yrkande 5, bifaller propositionen i denna

res. 9 (c, vpk)

del och till *Forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 42 000 000 kr.

Stockholm den 14 februari 1985

På utrikesutskottets vägnar

STIG ALEMYR

*Närvarande vid ärendets slutbehandling:* Stig Alemyr (s), Sture Korpås (c), Sture Palm (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Bengt Silfverstrand (s), Ivar Virgin (m), Rune Ångström (fp), Bertil Måbrink (vpk), Maj Britt Theorin (s), Nils T. Svensson (s) och Inger Koch (m).

## Reservationer

### 1. Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB)

Bertil Måbrink (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet avstyrkte" och slutar med "motion 978" bort ha följande lydelse:

IDB domineras helt av USA som betraktar banken som sin förlängda arm vad gäller utrikespolitiska påtryckningar. Progressiva regimer inom området förnekas lån medan de för de multinationella bolagen mest intressanta länderna erhåller stora sådana. Banken ingår också som ett led i den strategi som innebär att USA anser Latinamerika som sin bakgård och där alla de krafter som söker en utvecklingsfrämjande och för de breda folklagren positiv politik skall bekämpas. Sålunda har regimen i El Salvador t. ex. fått lån till projekt direkt riktade mot FSNL/FDR. Utskottet ansluter sig till bedömningen att Sverige i denna situation har mycket små möjligheter att påverka bankens politik. Den exekutivdirektör som representerar Sverige i IDB:s direktion har t. o. m. tillstyrkt lån som Sverige motsatt sig.

Av dessa skäl har utskottet kommit till uppfattningen att Sverige nu bör utträda ur IDB och att några medel för nästa budgetår således inte bör anslås. Utskottet tillstyrker därmed det förslag som framförs i motion 978.

*dels* att utskottets hemställan i punkt 8 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:978 uttalar sig för ett utträde ur IDB och avslår propositionens förslag om medelsanvisning till IDB för budgetåret 1985/86.

## 2. Fördelning av anslaget för mellanfolkligt samarbete m. m.

Sture Korpås och Gunnel Jonäng (båda c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "fördelning på mottagare" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i huvudsak den beloppsfördelning som regeringen i år föreslår för tidigare mottagare rimlig med hänsyn till tillgängligt anslagsutrymme och avstyrker därför yrkande 2 i motion 1695 och motion 1675, i vad avser anslagets fördelning på mottagare. Med hänsyn till det i motion 696 redovisade behovet av ett sammanhållet system för bidrag till fredsorganisationer, anser utskottet emellertid att särskilda anslag inte nu bör utgå till Sveriges fredsråd och Arbetarrörelsens fredsforum. Dessa bör som tidigare kunna erhålla bidrag ur anslaget för information om freds- och nedrustningssträvanden. Därigenom frigjorda 170 000 kr. bör tillföras anslaget till Svenska FN-förbundet, som redovisat behov av ökade anslag, vilka regeringen lämnat helt utan avseende.

*dels* att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 1, bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:1695, yrkande 2, och motion 1984/85:1675, den sistnämnda i vad avser fördelningen av anslaget, med ändring av propositionens förslag och med bifall till motion 1984/85:696, yrkande 3, godkänner den medelsfördelning som utskottet föreslagit.

## 3. Informationsmedel till Svenska fredskommittén

Bertil Måbrink (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "fördelning på mottagare" bort ha följande lydelse:

Det finns ett flertal fredsorganisationer i Sverige. En del har verkat under mycket lång tid, andra har organiserats under de senaste åren i samband med det ökade intresset för freds- och nedrustningsfrågor. Några av dessa nyare organisationer har beviljats anslag, i ett fall med ett i dessa sammanhang mycket högt belopp. Däremot har en organisation som Svenska fredskommittén inte kommit i fråga. Det är en organisation med sina rötter i 1950-talets fredsarbete och kan därför inte gärna betecknas som en tillfällig eller opportunistisk företeelse. Svenska fredskommittén har en väletablerad och aktiv organisationsstruktur över hela landet och deltar tillsammans med andra fredsorganisationer i alla större manifestationer som arrangeras i Sverige. Det är därför väl motiverat att den i likhet med de övriga erhåller ekonomiskt stöd från det här aktuella anslaget. Det blygsamma belopp som organisationen begärt bör beviljas. Härigenom tillgodoses yrkande 2 i motion 1695. Till följd härav avstyrks yrkande 3 i motion 696 och ifrågavarande del av motion 1675.

*dels* att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 1, bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:696, yrkande 3, och motion 1984/85:1675 i vad avser fördelningen av anslaget, med ändring av propositionens förslag och med bifall till motion 1984/85:1695, yrkande 2, beslutar uppta Svenska fredskommittén bland de bidragsberättigade fredsorganisationerna.

#### **4. Anslaget för mellanfolkligt samarbete m. m.**

Margaretha af Ugglas, Sten Sture Paterson, Ivar Virgin och Inger Koch (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "F 3-anslaget" bort ha följande lydelse:

Av anslagsframställningarna för budgetåret 1985/86 framgår att flertalet av de organisationer som anhåller om stöd ur anslaget F 3 under utrikesdepartementet redan ges betydande offentligt stöd. Med tanke på det omfattande stöd som flertalet av de sökande organisationerna redan erhåller och kravet att hushålla med statens medel, föreslår vi att enbart Utrikespolitiska institutet, Svenska FN-förbundet, Stiftelsen Svenska UNICEF-kommittén och Europainstitutet ges det av föredraganden föreslagna anslaget.

När det gäller de övriga organisationerna anser vi inte att automatiska anslagsökningar på det föreslagna sättet bör accepteras. Organisationerna får därmed ett slags halvofficiell ställning i det svenska samhället som inte bör eftersträvas. I stället bör dessa organisationer, i likhet med många andra som inte föreslagits få sådant grundstöd, hänvisas till att söka medel för särskilda projekt inom ramen för anslagsposten Information om freds- och nedrustningssträvanden. Genom detta uppnås större rättvisa mellan organisationerna och effektiviteten i verksamheten främjas. Anslagen till de ifrågakvarande organisationerna bör därför inte uppräknas i förhållande till de tidigare anvisade beloppen.

Arbetarrörelsens fredsforum är en arbetsgrupp mellan LO och SAP vilken på sedvanligt sätt bör finansieras med medel från moderorganisationerna, vilka erhåller omfattande statligt stöd.

För information om freds- och nedrustningssträvanden i särskilda projekt föreslås också oförändrat belopp.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner den medelsfördelning som angivits i motion 1675, vilken innebär att anslaget F 3 budgetåret 1985/86 bör uppgå till 7 906 000 kr. Till följd härav avstyrks yrkande 3 i motion 696, yrkande 2 i motion 1695, yrkande 2 i motion 696 och yrkande 1 i motion 1695.

dels att utskottets hemställan under punkt 11, mom. 1 och 2, bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:1695, yrkande 2, och motion 1984/85:696, yrkande 3, med ändring av propositionens förslag och med bifall till motion 1984/85:1675, i ifrågavarande del, godkänner den medelsfördelning som utskottet föreslagit,
2. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:696, yrkande 2, och motion 1984/85:1695, yrkande 1, med ändring av propositionens förslag och med bifall till medelsförslaget i motion 1984/85:1675 till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 7 906 000 kr.

#### 5. Anslagsposten för Information om freds- och nedrustningssträvanden

Sture Korpås och Gunnel Jonäng (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser emellertid att det av detta skäl finns anledning att tillstyrka även den ytterligare höjning som förordas i yrkande 2 i motion 696. Till följd av utskottets ställningstagande avstyrks yrkande 1 i motion 1695.

dels att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 2, bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:1695, yrkande 1, och motion 1984/85:1675, i vad avser anslagets storlek, och med ändring av propositionens förslag bifaller medelsförslaget i motion 1984/85:696, yrkande 2, och till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 8 870 000 kr.

#### 6. Anslagsposten för Information om freds- och nedrustningssträvanden

Bertil Måbrink (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Anslagsposten för fredsorganisationer och för fredsinformation måste mot bakgrund av det viktiga arbete som genomförs på området och det behov som finns betraktas som otillräckligt. Med tanke på att ett fåtal etablerade och särskilt gynnade organisationer dessutom får ca 75 % av det knappa anslag som regeringen föreslår är en höjning än mer motiverad. De ideellt arbetande fredsorganisationerna som har organiserad verksamhet och den verkliga kontakten ute bland människorna behandlas styvmoderligt. De är väl värda ett ökat ekonomiskt stöd. Jämfört med de stora belopp som anslås

till det militära försvaret i Sverige och dess frivilligorganisationer är en fördubbling av anslagsposten för information om freds- och nedrustningssträvanden en mycket blygsam utgiftsökning. Härigenom tillgodoses också kravet i motion 1695, vilket således tillstyrks i vad avser höjningen av anslagsposten för fredsinformation.

*dels att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 2, bort ha följande lydelse:*

2. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:1675 i vad avser anslagets storlek och motion 1984/85:696, yrkande 2, och med ändring av propositionens förslag bifaller medelsförslaget i motion 1984/85:1695, yrkande 1, och till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 10 870 000 kr.

## 7. Fördelning av fredslotteriets medel

Margaretha af Ugglas, Sten Sture Paterson, Ivar Virgin och Inger Koch (alla m) anser

*dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Vad gäller" och slutar med "nämnda organisationerna" bort ha följande lydelse:*

I motion 1166 föreslås att de frivilliga försvarsorganisationerna, vars många medlemmar aktivt verkar för freden, bör likställas med andra folkrörelser då det gäller möjlighet att få stöd från fredslotteriet.

Utskottet finner detta rimligt. När genom fredslotteriet avsevärda belopp samlats in från svenska folket är det också självklart att de stora frivilliga försvarsorganisationerna skall komma i åtnjutande av stöd för sitt upplysningsarbete i anslutning till de internationella nedrustningssträvandena.

Utskottet bör därför tillstyrka förslaget i motion 1166 att de frivilliga försvarsorganisationerna i bidragshänseende likställs med övriga fredsrorelser.

*dels att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 4, bort ha följande lydelse:*

4. att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1166 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lotterimedel.

## 8. Dag Hammarskjöldbiblioteket

Sture Korpås och Gunnel Jonäng (båda c) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "I rådande budgetläge" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:*

Dag Hammarskjöldbiblioteket har, som framhålls i motionen, inte i första hand funktionen som ett kommunalt bibliotek utan har alltmera en

riksfunktion. Utskottet finner det därför, i enlighet med yrkande 5 i motion 1692, väl motiverat med ett efter verksamheten anpassat statsbidrag och anser, att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett sådant. Yrkande 5 i motion 1692 tillstyrks därför.

*dels* att utskottets hemställan i punkt 11, mom. 6, bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1692, yrkande 5, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om statsbidrag till Dag Hammarskjöldbiblioteket.

## 9. Fusionsforskningssamarbete med EG

Sture Korpås och Gunnel Jonäng (båda c) samt Bertil Måbrink (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Ett beslut" och slutar med "i propositionen" bort utgå,

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Tillfälle kommer" och slutar med "anses besvarat" bort ha följande lydelse:

Kärnkraften som energikälla skall vidare enligt riksdagens beslut successivt avvecklas med slut senast år 2010. Att Sverige under dessa omständigheter deltar i fusionsforskning, kan minska trovärdigheten i det på folkomröstningen 1980 grundade beslutet om avveckling. Det kan då fördröja den satsning på sparande och på tillgängliga alternativa energikällor som avvecklingsbeslutet förutsätter. I sin bedömning har utskottet också fäst vikt vid det allmänna värde, som ligger i att Sverige deltar i ett nära samarbete med EG-länderna även på områden som ligger utanför frihandelsavtalet. Det är då inte bra för Sveriges allmänna trovärdighet, om vi deltar i samarbete kring projekt som är främmande för en stor del av det svenska folket.

Med stöd av det anförda tillstyrker utskottet motion 975 och avstyrker propositionen i denna del. Därmed avstyrks också yrkande 5 i motion 2405.

*dels* att utskottets hemställan i punkt 13 bort ha följande lydelse:

- att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2405, yrkande 5, och med bifall till motion 1984/85:975 avslår propositionens förslag om medelsanvisning till Forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna.

**Förslag till***Bilaga 1***Lag om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utrikesdepartementets verksamhetsområde**

Härigenom föreskrivs följande.

**1 §** Stiftelsen Svenska institutet prövar

1. frågor om statliga stipendier för att främja journalistutbyte, internationellt kulturutbyte, internationellt utbyte inom studier och forskning samt internationellt erfarenhetsutbyte.

2. frågor om statsbidrag till internationellt kulturutbyte inklusive kulturutbyte med utvecklingsländer, svensk litteratur i utlandet, internationellt utbyte inom studier och forskning samt internationellt erfarenhetsutbyte.

**2 §** Institutet får, i fråga om vid institutet anställd personal, fatta sådana beslut som avser myndighetsutövning i den mån inte annat är föreskrivet.

**3 §** Förvaltningsuppgifter som avses i denna lag utövas enligt föreskrifter som regeringen beslutar.

Regeringen kan besluta om undantag från föreskrifterna i denna lag.

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

